

KODIN VARAUTUMINEN POIKKEUSOLOIHIN

Maanpuolustuskoulutus

Turvallisuutta yhdessä

- **Termejä**

- **Kokonaisturvallisuus** → tila, jossa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat ja riskit ovat hallittavissa. Eli suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan yhteistyössä viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä!
- **Resilienssi** → Kriisinkestävyys eli kyky toimia kriisitilanteissa ja palautua niistä.
- **Poikkeustilanne** → Sodan tai vastaavan vakavan uhkan tilanne.
- **Häiriötilanne** → Normaalioloista poikkeava yhteiskunnan tilanne

- **Miksi varaudutaan?**
 - Pyritään ehkäisemään vaaratilanteita
 - Valmistaudutaan häiriötilanteiden varalle (tai jopa poikkeusolojen varalle)
- Omatoiminen varautuminen
 - Tarkoittaa vaaratilanteiden syntymisen ennaltaehkäisemistä ja varautumista henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojelemiseen erilaisissa poikkeus- ja häiriötilanteissa.
 - Huomioidaan normaaliolojen häiriötilanteet ja valmistaudutaan poikkeusolojen varalle.

- **Varautumisen osapuolet?**

- Viranomaiset
- Elinkeinoelämä
- Järjestöt ja muut yhteisöt
- Kansalaiset

Millaisia vaaratilanteita kotona voi syntyä?
Kuinka vaaratilanteita voisi ehkäistä?
Millaisia ensiapuvalmiuksia kotitaloudessa on?

Kuinka kotitaloudessa toimitaan poikkeus- tai häiriötilanteissa?
Mihin eri poikkeus- tai häiriötilanteisiin kotitalouden tulisi varautua?
Vaikuttaako kotitalouden ”tyyppi” varautumiseen?

KODIN TOIMINTOJEN HÄIRIÖTILANTEET

- **Tulipalo, tapaturma, sairaskohtaus**
- **Tietoturvauhka (huijaus tms.) → Kyberturvallisuus!**
- **Muu turvallisuusuhka esim. murto kotiin**
 - Vaikutukset;
 - Henkilövahingot (fyysiset ja henkiset)
 - Aineelliset vahingot
 - Taloudelliset vahingot

KODIN ULKOPUOLISET HÄIRIÖTILANTEET

- **Tapaturma**
 - Liikennevahinko ajoneuvolla
 - Liikennevahinko kevytliikenne
- Vaikutukset;
 - Henkilövahingot (fyysiset ja henkiset)
 - Aineelliset vahingot
 - Taloudelliset vahingot

YHTEISKUNNAN TOIMINTOJEN HÄIRIÖTILANTEET

- **Sähkönjakelun häiriöt**
 - Lyhytkestoiset / max. muutaman tunnin kestoaltaan
 - Pitkäkestoiset > 12 h kestoaltaan
 - Vaikutukset (vuodenaika vaikuttaa);
 - Valaistus
 - Lämmitys
 - Kodinkoneiden toiminta (ruuan valmistus)
 - Mahdollisesti vedenjakelu (hygienia)

YHTEISKUNNAN TOIMINTOJEN HÄIRIÖTILANTEET

- Kodin sähkönkulutuksen jakautuminen (esimerkkitalous; kerrostalo, 3 asukasta, tavallinen varustelutaso)
 - Lämmitys 52 %
 - Lämmin käyttövesi 20 %
 - Taloussähkö 28 %
- Sähkön toimitusvarmuus Suomessa on heikentynyt, koska hiililauhdevoimaloita on suljettu ja toimitusvarmuutta uhkaa tehovaje (kulutushuippujen tasaaminen) (Lähde Tekniikka & Talous 4.10.2019)

Käytettävyys %	0 s	1 s	1 min	1 h	4 h	12 h	1 päivä	3 päivää	7 päivää
Lämmin vesi	100	80	1	1	1	1	1	1	1
Viemäröinti	100	70	60	50	40	30	10	1	1
Vedenjakelu	100	80	70	50	10	1	1	1	1
Kaupat	100	50	1	1	1	1	1	1	1
Hypermarketit	100	50	10	10	10	1	1	1	1
Sairaalat	100	5	10	10	10	10	10	10	10
Elintarviketuotanto	100	3	7	7	7	7	7	7	7
Teollinen tuotanto	100	4	8	8	8	8	8	8	1

SÄHKÖKATKON VAIKUTUKSET !

(Lähde Tekniikka & Talous 15.3.2019)

Maanpuolustuskoulutus

Turvallisuutta yhdessä

Käytettävyys %	0 s	1 s	1 min	1 h	4 h	12 h	1 päivä	3 päivää	7 päivää
Liikennevalojen ohjaus	100	20	1	1	1	1	1	1	1
Rautatieliikenteen ohjaus	100	30	40	40	40	40	40	20	1
Lentoliikenteen ohjaus	100	30	50	50	50	50	50	50	1
Huoltoasemat	100	10	1	1	1	1	1	1	1

SÄHKÖKATKON VAIKUTUKSET !

(Lähde Tekniikka & Talous 15.3.2019)

Maanpuolustuskoulutus

Turvallisuutta yhdessä

YHTEISKUNNAN TOIMINTOJEN HÄIRIÖTILANTEET

- **Vedenjakelun häiriöt**
 - Lyhytkestoiset / max. muutaman tunnin kestoltaan
 - Pitkäkestoiset > 12 h kestoltaan
 - Vaikutukset (vuodenaika vaikuttaa);
 - Puhtaan veden jakelu (ruoka, juoma)
 - Hygienia

YHTEISKUNNAN TOIMINTOJEN HÄIRIÖTILANTEET

- **Lämmönjakelun häiriöt**
 - Lyhytkestoiset / max. muutaman tunnin kestoaltaan
 - Pitkäkestoiset > 12 h kestoaltaan
 - Vaikutukset (vuodenaika vaikuttaa);
 - Lämmitys
 - Hygienia (lämmin vesi)

YHTEISKUNNAN TOIMINTOJEN HÄIRIÖTILANTEET

- **Viestintäjärjestelmien häiriöt**
 - Lyhytkestoiset / max. muutaman tunnin kestoaltaan
 - Pitkäkestoiset > 12 h kestoaltaan
 - Vaikutukset;
 - Puhelimen toiminta (esim. hätäpuhelut)
 - Internetyhteydet (tiedon hankinta ja viestintä)
 - Maksuliikenteen häiriöt (käteisen rahan tarve)

YHTEISKUNNAN TOIMINTOJEN HÄIRIÖTILANTEET

- **Lakot**
 - Lyhytkestoiset / max. muutaman tunnin kestoaltaan
 - Pitkäkestoiset > 12 h kestoaltaan
 - Vaikutukset;
 - Liikenne (bussit, junat, kuljetus)
 - Ruokahuolto (kaupat, teollisuus)
 - Terveystenhuolto
 - Sähkönjakelu
 - Vedenjakelu
 - Lämmönjakelu

YHTEISKUNNAN TOIMINTOJEN HÄIRIÖTILANTEET

- **Pandemiat**
 - Laajat epidemiat
 - Vaikutukset;
 - Ruokahuolto (kaupat, teollisuus)
 - Sähkönjakelu
 - Vedenjakelu
 - Lämmönjakelu
 - Viranomaisen asettamat rajoitukset

YHTEISKUNNAN TOIMINTOJEN HÄIRIÖTILANTEET

- **Suuronnettomuudet**
 - Kuljetusten kemikaalionnettomuudet
 - Suuret tulipalot
 - Voimakkaat sää- ja luonnonilmiöt (myrsky, kelirikko, tulva)
 - Säteilyonnettomuudet
 - Vaikutukset;
 - Mahdolliset liikkumisen rajoitukset
 - Rajoitukset kiinteistöjen ilmanvaihdolle

KODIN VARAUTUMINEN POIKKEUSOLOIHIN VARAUTUMISVAIHTOEHTOJA

Maanpuolustuskoulutus

Turvallisuutta yhdessä

YHTEISKUNNAN TOIMINTOJEN HÄIRIÖTILANTEET

- **Sähkönjakelun häiriöt**

- Vaikutukset erilaiset vuodenajan mukaan;
 - Valaistus
 - Käsivalalaisimia ja riittävästi varaparistoja
 - Kynttilät (palovaara → Muista tarkastaa palovaroittimet!!)
 - Lämmitys
 - Tulisijat, mikäli käytettävissä
 - Kaasutoimiset säteilylämmittimet (vaativa käyttö asuintiloissa!!)
 - Lämpimät vaatteet, makuupussit, jne.

- **Sähköjakelun häiriöt**

- Vaikutukset erilaiset vuodenajan mukaan;
 - Ruuan valmistus
 - Retkikeitin ja tarvittava polttoaine
 - Muu keittoväline, kuten esim. grilli, puuliesi, jne.
 - Mahdollisesti vedenjakelu (hygienia)
 - Juomavesikanisterit
 - Veden varaaminen WC käyttöön
 - Kosteuspyyhkeitä
 - Viestintä
 - Paristokäyttöinen radio
 - Mahdollisesti aggregaatti tärkeimpien sähkölaitteiden käyttöön
 - Kiertovesipumppu, öljypoltin, pakastin (laitteiden käyttö vuoroperiaatteella riippuen varavoiman tehosta)

- **Vedenjakelun häiriöt**

- Vaikutukset erilaiset vuodenajan mukaan;
 - Puhtaan veden jakelu (ruoka, juoma)
 - Juomaveden varaaminen (kaupallinen astia tai jos mahdollista varautua etukäteen, niin omaan kanisteriin)
 - Veden varaaminen WC käyttöön
 - Hygienia
 - Veden varaaminen hygieniakäyttöön
 - Kesällä voi olla mahdollista käyttää luonnonvesiä peseytymiseen

- **Lämmönjakelun häiriöt**
 - Vaikutukset erilaiset vuodenajan mukaan;
 - Lämmitys
 - Kesäaikaan yleensä riittää, kun rajoitetaan lämpimän veden käyttöä
 - Kylmänä vuodenaikana huomioitava muitakin rajoituksia, esim. ilmastoinnin tai tuuletuksen suhteen
 - Hygienia (lämmin vesi)
 - Käyttöä rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi.

- **Viestintäjärjestelmien häiriöt**
 - Puhelimen toiminta (esim. hätäpuhelut)
 - Hätäpuheluissa voidaan käyttää toisen operaattorin verkkoa, mikäli oman operaattorin verkko ei toimi
 - Internetyhteydet (tiedon hankinta)
 - Radio tai TV voi toimia tiedon lähteenä. Teksti-tv toimii poikkeustilanteissa viranomaisten tiedotusvälineenä
 - Kotitaloudessa toimiva paristokäyttöinen radio
 - Maksuliikenteen häiriöt
 - Onko käteistä rahaa käytettävissä?
 - **DIGIVARA!**

Kyberturvallisuus (Digivara)

Henkilökohtainen tietoturvallisuus

Varaudu tietojenkalasteluun

Huolehdi salasanojen turvallisuudesta

Muista varmuuskopiointi tärkeiden tietojen kohdalla

Informaatioturvallisuus

Opettele suodattamaan tietotulvaa

Arvioi onko tietolähde luotettava

Mikäli mahdollista käy aiheeseen liittyvällä kurssilla!

Maanpuolustuskoulutus

Turvallisuutta yhdessä

Kyberturvallisuus (Digivara)

- Pidä mobiililaitteissa kartoista offline-versiota, jota voit käyttää nettiyhteyden ollessa poikki. Google Maps ladataan puhelimeen klikkaamalla profiilikuvaa oikeassa yläreunassa ja valitsemalla offline-kartat.
- Hanki varavirtalähde eli power bank tai useampi äly- ja muiden sähkölaitteidesi lataamiseksi tai virransyötöksi. Muista, että usb-laitteita voi ladata myös autossa.
- Hanki paristokäyttöisiin laitteisiin varaparistoja.

Maanpuolustuskoulutus

Turvallisuutta yhdessä

Kyberturvallisuus (Digivara)

- On hyvä, jos kotona on useamman teleoperaattorin liittymä. Häiriöt saattavat olla operaattorikohtaisia.
- Muista, että hätäpuhelu numeroon 112 välittyy minkä tahansa operaattorin kautta. Jos oma puhelinyhteys ei toimi, mutta joku muu verkko kyllä, puhelu menee perille.
- Muista, että voit jakaa kännykkäsi nettiyhteyttä ja luoda sillä väliaikaisen wifi-verkon. Tällöin puhelin kannattaa pitää latauksessa.

Maanpuolustuskoulutus

Turvallisuutta yhdessä

- **Lakot**

- Vaikutukset;
 - Liikenne (bussit, junat, kuljetus)
 - Oma auto, kimppakyydit, kävely tai pyöräily
 - Ruokahuolto (kaupat, teollisuus)
 - **Kotivara!!**
 - Terveystenhoito
 - Ensiapuvälineet
 - Lääketarvikkeet
 - Välttämättömät lääkkeet

- **Pandemiat**
 - Laajat epidemiat
- Seurattava viranomaisten tiedottamista ja ohjeita
- Korostettu hygieniasta huolehtiminen

Maanpuolustuskoulutus

Turvallisuutta yhdessä

- **Suuronnettomuudet**
 - Seurattava viranomaisten tiedottamista ja ohjeita
 - Rajoitukset kiinteistöjen ilmanvaihdolle

Maanpuolustuskoulutus

Turvallisuutta yhdessä

KODIN TOIMINTOJEN HÄIRIÖTILANTEET

- **Tulipalo tai tapaturma (myrkytys, liikenne, kaatuminen, jne.)**
 - Vaikutukset;
 - Henkilövahingot kotona, kodin ulkoalueilla, liikenteessä(fyysiset ja henkiset)
 - Ensiapuvälineet ja –taito
 - Liikunta ja lihaskunto
 - Kiinteistön huolto (lukitus, valaistus...)
 - Ulkoalueiden huolto
 - Varusteet (heijastin, huomioliivi, pyöräilykypärä jne.)
 - Tärkeät puhelinnumerot!
 - Kiinteistön tarkka osoite!

KODIN TOIMINTOJEN HÄIRIÖTILANTEET

- Aineelliset vahingot
 - Alkusammutusvälineet ja niiden käyttö
 - Palovaroittimien säännöllinen tarkastus/huolto
 - Liikennevälineiden huolto ja varusteet (mm. lukitus...)
- Taloudelliset vahingot
 - Vakuutusturva
 - Harkittu oma toiminta!
 - Kysy, jos epäilyttää!! (tietoturva, petokset)

LÄHTEITÄ

www.spr.fi<http://www.pelastustoimi.fi/>

- <https://www.riku.fi/fi/etusivu/>
- www.defmin.fi
- https://www.defmin.fi/files/1275/Pahasti_poikki_netiversio.pdf
- https://www.defmin.fi/files/2088/Varautuminen_ja_jatkuvuudenhallinta_kunnassa_fi.pdf
- www.huoltovarmuuskeskus.fi
- <http://www.kotitapaturma.fi/>
- www.varaudu.info/opas/Kodin_ja_vapaa-ajan_riskit
- <http://turvaopas.pelastustoimi.net/>
- <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>
- <http://www.suh.fi/>

https://mpk.fi/wp-content/uploads/2019/04/MPK-JY-Kyberopas_2018-issuu.pdf

www.spek.fi

Maanpuolustuskoulutus

Turvallisuutta yhdessä

ARJEN TURVALLISUUS?

- **Mitä on Arjen turvallisuus?**
 - Riskienhallintaa!!
 - Millä keinoilla riskejä voidaan hallita?
 - Ennakointi
 - Varautuminen

